UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie typów szkół i placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego jest wydawany na podstawie art. 85 ust. 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2026 r. poz. 820, z późn. zm.).

Obecnie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie typów szkół i placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2386) określa, w jakich typach szkół i placówek publicznych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego i ministrów nie tworzy się samorządu uczniowskiego. W katalogu tych wyłączeń znajdują się m.in. szkoły specjalne dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze i specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze. Oznacza to, że obecnie w ww. szkołach i placówkach nie tworzy się samorządu uczniowskiego, co osłabia możliwość angażowania się w życie szkoły lub placówki przez uczniów i wychowanków uczęszczających do tych szkół i placówek.

Celem projektowanego rozporządzenia jest uchylenie normy, która wyłącza tworzenie samorządu uczniowskiego w ww. szkołach i placówkach. Dzięki temu zostanie wzmocniona reprezentacja uczniów m.in. z niepełnosprawnościami intelektualnymi w stopniu umiarkowanym lub znacznym w sprawach, które bezpośrednio ich dotyczą, tj. w sprawach codziennego życia szkoły lub placówki, do której uczęszczają. Dodatkowo projektowana zmiana jest spójna z postanowieniami Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. poz. 526, z późn. zm.) oraz Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169), które nakazują możliwie najsilniej włączać odpowiednio dzieci oraz osoby z niepełnosprawnościami m.in. w życie szkoły lub placówki, do której uczęszczają.

Proponowana zmiana stanowi ponadto wypełnienie postulatów organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami, Rzecznika Praw Dziecka, Rzecznika Praw Obywatelskich, jak również naukowców (M. Jabłoński, *Non-civic education in special needs schools for students with moderate and severe intellectual disability*, „International Journal of Public Administration, Magangement and Economic Development” 2025, vol. 10,

nr 2; M. Jabłoński, *Rezerwaty i przestrzenie włączające w przestrzeni rzeczywistości szkolnej* [w:] Z. Gajdzica, M. Bełza (red.), *Inkluzja edukacyjna. Idee, teorie, koncepcje, modele edukacji włączającej a wybrane aspekty praktyki edukacyjnej*, Katowice 2016).

W przypadku ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych należy podkreślić, że w ośrodkach tych przebywają dzieci i młodzież z:

1) niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim posiadający orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych;
2) niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Zatem do ww. ośrodków uczęszczają zarówno dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, jak i dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna (tj. niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym). Tworzenie samorządu uczniowskiego będzie dotyczyło dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, uczęszczających do ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, natomiast nie będzie dotyczyło dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, którzy ze względu na specyfikę funkcjonowania wynikającą ze stopnia niepełnosprawności intelektualnej są uczestnikami zajęć rewalidacyjno-wychowawczych organizowanych w tych ośrodkach i nie realizują podstawy programowej kształcenia ogólnego.

Ponadto należy wskazać, że wprowadzenie obowiązku tworzenia samorządów uczniowskich w szkołach specjalnych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych i specjalnych ośrodkach wychowawczych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych wpisuje się w założenia *Reformy26 Kompas Jutra,* które przewidują wzmacnianie poczucia sprawczości wśród uczniów. Rozwijanie tej sprawczości zostało ponadto przewidziane jako jeden z kluczowych obszarów obowiązującej od roku szkolnego 2026/2027 podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, określonej

w rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz. U. poz. 378, z późn. zm.).

Przewiduje się, że rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, przy czym dodatkowo przewidziano sześciomiesięczny okres przejściowy, w trakcie którego w szkołach specjalnych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych i specjalnych ośrodkach wychowawczych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych (w których dotychczas nie były tworzone samorządy uczniowskie) odpowiednio ogół uczniów lub wychowanków ww. szkół i placówek ma uchwalić pierwszy regulamin samorządu uczniowskiego zgodnie z art. 85 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Ponadto, w przepisach przejściowych wskazuje się, że samorządy uczniowskie w ww. szkołach i placówkach powinny rozpocząć swoją działalność niepóźniej niż z dniem 1 września 2027 r.

Projektowane rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. z 2002 r. poz. 2039, z późn. zm.), w związku z czym nie podlega notyfikacji.

Projektowane rozporządzenie nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawiania organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie podlega dokonaniu oceny skutków regulacji przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Odnosząc się do § 12 pkt 1 w związku z § 132 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2026

r. poz. 300) należy stwierdzić, że projekt rozporządzenia uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.